

KVANT

Tidsskrift for Fysik og Astronomi

c/o Niels Bohr Institutet
Universitetsparken 5
DK-2100 København Ø

Hjemmeside : www.kvant.dk
E-mail : kvant@kvant.dk

Udgives af

Astronomisk Selskab,
Dansk Fysisk Selskab,
Dansk Geofysisk Forening,
Selskabet for Naturlærers Udbredelse,

Redaktion

Michael Cramer Andersen (ansv. red.),
Christianshavns Gymnasium
Torsten Freltoft,
Sophion Bioscience A/S
Mogens Esrom Larsen,
Institut for Matematiske Fag, KU
Jens Olaf Pepke Pedersen,
DTU Space
Finn Berg Rasmussen,
Ørsted Lab, Københavns Universitet
Svend Erik Rugh

Foreningsrepræsentanter

Lone Djernis Olsen (KIF)
Torben Lund Skovhus (SNU),
Teknologisk Institut

Freelancere

Sven Munk (nyhedsredaktør)
John Rosendal Nielsen (nyhedsredaktør),
Aurehøj Gymnasium
Katrine Facius,
Rysensteen Gymnasium

Abonnementspris : 175 kr/år.

Kvant udkommer 4 gange årligt og er medlemsblad for de udgivende selskaber.
Henvendelser vedr. abonnement til forretningsfører Lene Körner tlf. 35 32 07 62 (koerner@kvant.dk).

Annoncepriser

1/1 side: 3600 kr, 1/2 side: 2400 kr
1/4 side: 1600 kr.

Priserne er excl. moms og for reproklart materiale i farver. Henvendelser om annoncer til redaktøren, tlf. 22 67 26 42.

Oplag: 2200. Tryk: HCB Tryk ApS,
Brønderslev. ISSN 0905-8893

Produktionsplan

Nr. 4-10 udkommer ca. 15. december

Nr. 1-11 udkommer ca. 15. marts

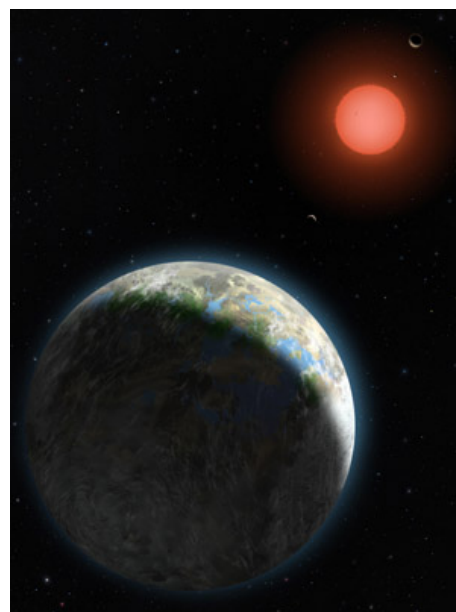
Deadline for mindre bidrag og annoncer er ca. en måned før, længere artikler skal modtages to måneder før.

Indhold:

En landmåler i himlen <i>Erik Høg</i>	3
Hvor bliver solpletterne af? <i>Christoffer Karoff</i>	9
Festligt fysikforsøg <i>Michael Cramer Andersen og Svend E. Rugh</i>	13
GPS og Galileo <i>Anna B.O. Jensen</i>	14
Stjernehimlen <i>Michael Cramer Andersen</i>	18
Exoplaneter fundet med Kepler og CoRoT <i>Hans Kjeldsen</i>	20
Telefonstrømme – breddeopgave 39 med didaktisk kommentar <i>Jens Højgaard Jensen</i>	25
Foreningsnyt – foredrag i efteråret	27
KVANT-nyheder <i>Sven Munk</i>	28
Laserfysik gennem eksperimenter <i>Jes Henningsen</i>	30
Aktuelle bøger <i>Michael Cramer Andersen</i>	35
Beboelig exoplanet? <i>John Rosendal Nielsen</i>	Bagsiden

Billedet på forsiden viser en kunstners indtryk af den lille nye exoplanet, der for nylig blev konstateret i planetsystemet Gliese 581. Læs nærmere om dette på bagsiden.

I dette nummer kan du også læse om hvordan man bestemmer en masse fysiske egenskaber for exoplaneter i Hans Kjeldsens artikel på side 20. Denne artikel og flere af de øvrige artikler inddrager på den ene eller anden måde satellitter.

KVANT udsendes gratis til alle landets gymnasier, seminarier og HTX-kurser med velvillig økonomisk støtte fra fysikinstitutterne på Danmarks Tekniske Universitet samt Københavns, Syddansk, Aalborg og Aarhus Universiteter.